

Hørings svar fra Abelia til rapport om akkrediteringsregelverket for norske universiteter

Abelia er foreningen for kunnskaps- og teknologibedrifter i NHO. Vi organiserer rundt 2.800 virksomheter med ca. 64.000 årsverk. Vår visjon er "et digitalt og bærekraftig kunnskapssamfunn". Abelia har medlemmer innen blant annet IKT, rådgivning, utdanning, forskning og ideell sektor.

Abelia takker for muligheten til å gi innspill til høring om rapporten fra ekspertgruppen "Kvalitets- og akkrediteringskrav for norske universiteter".

Abelias primærstandpunkt er at akkrediteringsregelverket må være utformet slik at det bidrar til å understøtte og utvikle utdanning, forskning og innovasjon av høy kvalitet, samtidig som regelverket understøtter nytenking og mangfold i universitets- og høyskolesektoren.

Kampen om knapp kompetanse er internasjonal. Universitets- og høyskolesektoren spiller en avgjørende rolle for å sikre samfunnet kompetansen, forskningen og innovasjonen som er nødvendig for at Norge kan fortsette å hevde seg internasjonalt. Utdanningsinstitusjonene må ha rammevilkår som gjør at de kan levere godt på dette oppdraget. Derfor må akkrediteringsregelverket legge til rette for at norske utdanningsinstitusjoner kan posisjonere seg for internasjonalt samarbeid, og levere forskningsbasert utdanning av høy internasjonal kvalitet.

Videre redegjør Abelia for sine synspunkter på utvalgets forslag, kapittelvis.

Universitetsbegrepet

Rapporten foreslår å fortsette med et enhetlig universitetsbegrep. Abelia støtter ekspertgruppens forslag. Et enhetlig universitetsbegrep vil være viktig for institusjonenes mulighet for internasjonalt samarbeid. Akkrediteringsregelverket skal likevel sikre mangfold i institusjonenes faglige profil, men dette kan løses på andre måter enn i tittel.

Abelia støtter også ekspertgruppens forslag om å ikke ha en minstestørrelse som en del av kravene til å bli universitet. Abelia er imidlertid skeptisk til at flere av de kvantitative kriteriene for oppnåelse av universitetsstatus effektivt skaper minstestørrelser. Vi kommer tilbake til dette.

Abelia er enig i ekspertgruppens forslag om at institusjoner som betegnes som vitenskapelig høyskole skal få muligheten til å benytte seg av universitetsbegrepet, og innlemmes i universitetskategorien. Vi mener imidlertid det er uheldig at det skal skje som en særregel for vitenskapelige høyskoler, og foreslår at kravene til akkreditering bør tilpasses institusjonens størrelse. Vi kommer tilbake til dette nedenfor.

Faglig eller politisk beslutningsnivå

Abelia støtter ekspertutvalgets anbefaling om å flytte nivået på den endelige beslutningen for oppnåelse av universitetsstatus fra Kongen i statsråd til NOKUT. Dette bør være en ren faglig vurdering. At vurderingen av institusjonens nivå gjøres av et politisk uavhengig organ vil være viktig for å styrke tilliten overfor studenter, næringslivet og internasjonale samarbeidspartnere om at norske utdanningsinstitusjoner holder tilstrekkelig kvalitet. For å styrke rettsikkerheten til institusjonene bør det være mulig å påklage beslutningen.

Doktorgradsutdanning og kompetanse

Ekspertutvalget foreslår å gå bort fra å stille krav til antall doktorgradsprogrammer. Dette er Abelia enig i.

Ekspertgruppen bruker begrepet om at doktorgradsutdanningene skal “dekke vesentlige deler av virksomheten”, som krav for å oppnå akkreditering. Det er etter vår vurdering vanskelig å lese ut fra rapporten hva som menes med “vesentlige deler av virksomheten”. I det videre arbeidet bør det tydeliggjøres hva dette konkret betyr, slik at institusjonene kan vite mest mulig sikkert hvilket krav de må oppfylle. Kriteriet må selvsagt utformes slik at det er relevant og viktig for å oppnå akkreditering som universitet. Vi advarer mot å utforme vilkårene på en slik måte at institusjonene ikke kan etablere akkrediterte doktorgradsprogrammer utenfor det som har vært institusjonens sentrale profil. Dette vil hindre omstilling og utvikling av institusjonene, og Abelia foreslår at dette tas ut som kriterium.

Abelia mener kravet om at institusjoner som søker akkreditering som universitet må ha tatt opp minst 60 doktorgradsstudenter de siste fem årene, og uteksaminert minst 15 kandidater over en treårsperiode virker vilkårlig. Vi er usikre på om dette forslaget er kvalitetsfremmende. Abelia mener styrken til

fagmiljøene primært er en funksjon av styrken til veiledere og forskere ved institusjonen, ikke antallet studenter. Kravet om at institusjonen må ha tatt opp 60 kandidater synes unødvendig, og det er en risiko for tilpasninger ved for eksempel at smalere programmer må innordnes under større programmer, eller at institusjonene fristes til å ta opp studenter med for svake kvalifikasjoner. Forslaget kan redusere mangfold, kvalitet og egenart.

Dersom departementet går videre med de kvantitative kravene til doktorgradsstudenter, kan dette løses ved å gjøre enkle allokeringer av noen få rekrutteringsstillinger i internt i sektoren.

Kravet om 60/15 vil også slå skjevt ut avhengig av utdanningsinstitusjonens størrelsesmessige utgangspunkt og faglige profil. Det kan for lett tenkes at en institusjon med relativt smal faglig profil, men som likevel leverer forskning og forskningsbasert utdanning av høy kvalitet over tid, ikke når de kvantitative kravene. I det videre arbeidet bør det etter Abelias mening utarbeides et mer finmasket regelverk som hensyntar institusjonenes utgangspunkt og robusthet, hvor institusjonene må vurderes ut fra sin profil og kvalitetskriterier. Her kan eksempelvis en trappetrinns-modell fungere, hvor størrelseskrav er en funksjon av for eksempel fagmiljøets størrelse.

Ekspertgruppen foreslår også en virkeperiode på minimum fem år før institusjonen kan akkrediteres som universitet. Abelia mener det vil være et unødvendig hinder for en institusjon som ellers oppfyller alle krav til universitetsstatus skal måtte være i en form for "karenstid" før de kan kalle seg universitet.

Abelia støtter ekspertgruppens forslag om å endre "stipendiater" i studietilsynsforskriftens tekst om at "hvert enkelt doktorgradsstudium skal over en periode på fem år ha tatt opp i gjennomsnitt minst 15 stipendiater" til "doktorgradsstudenter". Et krav om at doktorgradsstudentene skal være stipendiater er en unødvendig begrensning, og tilbakemeldingen fra våre medlemmer er at en slik spesifisering av arbeidstilknytning er kvalitetsfremmende.

Samfunnsoppdraget

Abelia støtter i utgangspunktet ekspertgruppens forslag om at det også gjøres en kvalitativ vurdering om institusjonens strategi og strategiske mål. Ekspertgruppen skriver imidlertid at "(...) **dette vil bidra til en mer mangfoldig universitetssektor, hvor det enkelte universitet tydelig uttrykker sin profil og beskriver rollen det vil fylle i den norske universitetssektoren regionalt, nasjonalt og internasjonalt**" (vår utheving).

Abelia er bekymret for at et slikt vilkår i praksis kan bety at det gjøres en vurdering av institusjonens strategi, profil og rolle opp mot eksisterende utdanningsinstitusjoner. Abelia er bekymret for at bestemmelsen kan bidra til å svekke konkurransen mellom utdanningsinstitusjonene, og at eksisterende struktur og profil på norske universiteter forhindrer nye institusjoner å kunne bli akkreditert som universitet. Vi bør unngå at nye universiteter holdes tilbake av skjønnsmessige kriterier som i tillegg skal vurderes på politisk nivå, ref. punktet ovenfor om å legge vedtakskompetansen til NOKUT.

Helhetlige vurderinger

Abelia er skeptisk til komiteens vurderinger om en mer helhetlig vurdering av institusjonens kvalitet. Ekspertgruppen har gode intensjoner i sitt forslag om at det skal gjøres en helhetlig vurdering av institusjonens kvalitetsarbeid. Vi mener at dersom man har manglende retningslinjer og skjønnsmessig utformede krav til hvordan den helhetlige og kvalitative vurderingen skal gjennomføres, skaper vilkårene usikkerhet og uforutsigbarhet for institusjonene som søker om å oppnå universitetsstatus. Vårt syn er at vilkårene for å bli et universitet bør være så klare og forutsigbare som mulig, og med minst mulig grad av subjektive skjønn for vedtaksmyndigheten.

Regulering i lov og forskrift

Når institusjonen oppfyller kravene til å bli universitet, må vedtak om å få universitetsstatus kunne fattes umiddelbart. Derneft bør retten til selvakkreditering skilles fra universitetstittelen. Institusjonene kan i stedet søke om akkreditering til alle utdanningsnivåer, etter institusjonen har fått tildelt universitetstittelen.

Vennlig hilsen
Abelia

Nils-Ola Widme
Næringspolitisk direktør